

Escriu sobre els mites de l'antiguitat des del present, com ho explica a les seves classes de llatí i grec a Secundària. Antoni Janer (sa Pobla, 1978), filòleg clàssic i periodista, col·laborador de l'ARA Balears, tot just ha vist sortir el resultat de nou anys de feina amb l'edició de *Mitologia per a profans* per part de Publicacions de l'Abadia de Montserrat. El llibre es presenta com un "manual per entendre la tradició clàssica d'Occident", però no és un manual convencional. Seguint la màxima d'Horaci d'"ensenyar delectant", transporta els mites a l'actualitat, no només per fer-los entenedors, sinó demostrant la utilitat que avui tenen.

Què us ha mogut a fer *Mitologia per a profans*?

Al pròleg, dic que a Occident som fills de la cultura judeocristiana i de la cultura clàssica. Fa més de 20 anys, Salvador Alsius va titular *Hem perdut l'oremus* el seu manual per entendre la utilitat de la religió judeocristiana en la societat laica actual. En cert sentit, he volgut fer el mateix en un altre àmbit, perquè també hem perdut els referents dels orígens clàssics de la nostra cultura. Així que molta gent va a un museu i no sap ni pot valorar una obra d'art de l'antiguitat, hi va per fer-s'hi una foto amb l'obra. Allò important no és l'obra, sinó que l'obra sigui al seu costat a la foto.

Per què avui hi ha tanta gent profana en la matèria?

Perquè vivim en una societat utilitarista, de la qual cosa s'han ressentit els plans d'ensenyament. No hi ha una aposta per les humanitats. I això fa que molta gent sàpiga llegir i escriure, però sigui analfabeta funcional, perquè no sap interpretar els referents del nostre gran bagatge cultural. Ens hem convertit en pseudoespectadors. Veim però no observam. I ens hem oblidat que la humanitat forma part d'una tradició. Donam l'esquena al passat i ens convertim en ignorants a l'hora de contemplar el nostre patrimoni cultural.

Quin paper podrien o haurien de jugar els mites clàssics en l'actualitat?

Em remet a Georges Dumézil quan afirmava que "un país sense mites es moriria de fred". La mitologia era un intent que tenien els antics d'entendre el món. En el mite hi pot haver part de veritat, com a les nostres *Rondaies*, que tracen un relat per donar a entendre la complexitat de la realitat i marcar unes pautes morals o ètiques per a la convivència. També ho necessitam ara, necessitam els referents que formen part de la memòria col·lectiva. *Mitologia per a profans* també té l'objectiu d'intentar comprendre la complexitat de l'actualitat a través del passat.

Hi repassau els mites que són més vigents. Per quin començaríeu?

Amb Prometeu, un mite ben actual. En el segle XIX, Mary Shelley va subtitular *Frankenstein* com 'El modern Prometeu', i ho fa perquè es començaven a manifestar els problemes de la revolució industrial i l'home perd el control sobre la maquinària. La criatura perfecta que va crear esdevé un monstre, que és bo, però que es rebel·la perquè la gent el maltracta. També és a *Blade Runner*, criatures creades per l'home i que se li giren en contra. És el més vigent: les noves revolucions exigeixen la reflexió sobre els límits del progrés.

Heu parlat de les *selfies*. Què en deis del narcisisme?

En l'època de les *selfies* i la figurera, si Narcís es pogués aixecar, fliparia i veuria fins a quin punt l'hem superat.

També Ulisses ens serveix avui?

L'any 2000, un psiquiatre de Catalunya va crear el concepte de la síndrome d'Ulisses per referir-se als immigrants que arribaven aleshores i explicar el sentiment de solitud i depressió que patien aquests nous Ulisses, que deixen la seva pàtria per cercar una vida millor, representat per la figura d'Ítaca, popularitzada per Kavafis i, després, per Lluís Llach.

O el d'Antígona i la desobediència civil.

És actual; com a dona que es rebel·la contra la legalitat. Encara que la justícia li prohibí enterrar el seu germà per creure'l antipatriota, ella considerà que quan una llei és injusta, és de justícia transgredir-la.

Quin paper atorga la mitologia a les dones?

Molts de monstres de la mitologia curiosament són dones. Hi ha interpretacions que diuen que això respon a la idea misògina de l'antiguitat. Però també el mite de les amazones és viu, en el perfil de les dones que es rebel·len contra el patriarcat. Ara bé, no podem pecar de presentisme, i ho feim: volem jutjar el passat amb ulls actuals, i això és delicat, indueix a errors.

No s'aposta per les humanitats, heu dit. Ho considereu un error del sistema educatiu?

Facilitar i impulsar la formació clàssica i humanística és responsabilitat dels polítics. Després, hi ha la vocació del docent. És ell que té o ha de tenir l'habilitat de despertar interès en la matèria que dona. Jo confii en els docents. De fet, confii més en les persones que en el sistema educatiu.